

Förslag på egenkontrollprogram för små dricksvattenanläggningar

Verksamhetens namn:

.....

Enligt *Livsmedelsverkets föreskrift om dricksvatten (SLVFS 2001:30)*
med ändringar införda t o m LIVSFS 2013:4

Innehållsförteckning

1. Allmänna uppgifter om dricksvattenanläggningen och vattentäkten
2. Användning av vattnet
3. Utbildning
4. Personlig hygien
5. vattenprovtagningen
6. Tillsyn av anläggningen
7. Riskbedömning
8. Rutiner vid försämrade vattenkvalité

1 Allmänna uppgifter om dricksvattenanläggningen och vattentäkten

Antalet anslutna personer ¹	Distribuerad vattenmängd per dygn ²
Dricksvattenanläggningen används säsongvis med stora variationer ☐ Ja ☐ Nej	Skyddsområde och skyddsföreskrifter finns Andra försiktighetsåtgärder, lokala föreskrifter ☐ Ja ☐ Nej
Typ av vattentäkt ☐ Borrard ☐ Grävd ☐ Spets ☐ Sjö ☐ Annat	
Vattentäktens djup Meter: ..... ☐ Sjö, intagningsdjup: ..... ☐ Ålder:	
Inkopplad till kommunalt vatten? ☐ Ja ☐ Nej	

I dricksvattenanläggningen finns:

☐ Hydrofor	☐ Reservoar	☐ Reservoar finns ute på ledningsnätet
☐ Järn/manganfilter		☐ Humusfilter
☐ Kolfilter		☐ Radonfilter
☐ Avsyrningsfilter/pH-justering		☐ Fluoridfilter
☐ Avhärtningsfilter		
☐ Möjlighet att klorera dricksvattnet		
☐ UV-ljus		
☐ Annat filter eller behandling, ange vad:		

¹ Anges om dricksvattenanläggningen huvudsakligen försörjer bostäder. Fritidsboende räknas som 1/12-dels person per månad

² Anges om dricksvattenanläggningen försörjer annat än bostäder, t.ex. livsmedelsföretag. Dygnsmängden kan beräknas t ex genom att dela den årligen producerade mängden med 365.

2 Användning av vattnet

Kryssa i alla rutor som gäller det som dricksvattnet från anläggningen används till:

Vattnets används till följande (ett eller flera x)

☐ Dricksvatten till användare/konsumenter
☐ Dricksvatten i livsmedelsverksamhet ³ (t.ex. restaurang, café, livsmedelstillverkning)
☐ Dricksvatten i offentlig verksamhet (t.ex. skolor, sjukhem, församlingshem, bygdegård)
☐ Dricksvatten i övrig kommersiell verksamhet ⁴ (t.ex. camping, bio, hotell, vandrarhem)
☐ Annat:

Redovisa gärna vilka företag eller verksamheter som kryssen ovan avser.

----

3 Utbildning

Vad finns för kunskap och erfarenhet?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 Personlig hygien

Klädsel, handtvätt

.....

.....

.....

5 Vattenprovtagningen

Här kan det även hänvisas till provtagningsplanen.

Rutiner för hur proverna tas, förvaras och skickas.

.....

.....

.....

---

³ Med livsmedelsföretag menas i detta sammanhang ett företag där vatten används för tillverkning, bearbetning, konservering eller saluhållande av varor eller ämnen som är avsedda som livsmedel.

⁴ Med kommersiell verksamhet menas verksamhet som tar betalt för att erbjuda dricksvatten. Till kommersiell verksamhet räknas också verksamhet där man inte direkt tar betalt för dricksvattnet men där det finns ett nära samband mellan leveransen av dricksvatten och den övriga kommersiella verksamheten.

6 Tillsyn av anläggningen

Beskriv den löpande och regelbundna tillsynen genom att fylla i nedanstående tabell.

Rengöring

Rengöringsfrekvens och metod

Rutiner inför uppstart av säsong

Uppstart inför säsong: Spola   Tömma   Klorering   Annat

Frekvens:

.....

Rengöring av filter:

Frekvens: .....

Rengöring av hydrofor:

Frekvens: .....

Filterbyte:

Frekvens: .....

Påfyllning av: .....

Frekvens: .....

Underhåll

(Annan underhåll, beskriv)

Underhåll/reparation

.....
.....
.....

Underhållsplan

.....
.....
.....

Visuell kontroll:

Är något onormalt kring brunnen?   Ja   Nej

Är det blött kring brunnen?   Ja   Nej

Synlig skada på brunnslock mm?   Ja   Nej

Nät vid luftning?   Ja   Nej

Frekvens av visuell kontroll: .....

7 Riskbedömning

Beskriv eventuella risker genom att dokumentera vad som kan vara aktuellt i en separat bilaga. Rita gärna in på karta med avstånd till vattentäkten. Den riskbedömning som genomförs ska vara en bilaga till denna handling.

Det finns många saker som kan påverka kvalitén på dricksvattnet. Vanliga omgivningsfaktorer kan vara följande:

- Topografi
- Markstruktur
- Diken
- Närliggande väg
- Avstånd till avloppsanläggning och/eller avloppsledning
- Djurhållning
- Industri eller liknande verksamhet
- Hantering av kemiska produkter
- Jordbruk (bekämpningsmedel)
- Energianläggning inklusive ledningar, tankar, cisterner

Sedan finns det faktorer i den egna anläggningen som kan påverka, exempelvis:

- Brunnens ålder
- Brunnens skick
- Säsongsverksamhet
- Omsättningsvariationer

Det är viktigt att studera förutsättningarna i den egna omgivningen eftersom det kan finnas andra föroreningskällor än vad som räknats upp ovan.

Avlopp från backspolning av filter, rengöring av sedimenteringsbassänger m.m.

- Finns, vattnet leds till: .....
- Finns ej

Beredskap-/reservvattentäkt, reservvatten, reservkraft

- Finns, klarar ____% av ordinarie dricksvattenförsörjning
- Finns ej

8 Rutiner vid försämrad vattenkvalité.

Nedan följer några förslag på information som kan ingå i rutiner vid försämrad vattenkvalitet.

Informationsutbyte

Verksamhetsutövaren är skyldig att informera *omedelbart* när det av hälsomässiga skäl bedöms att dricksvattnet inte går att använda som vanligt. Vid akut hälsorisk bör information ges skyndsamt t.ex. via radio eller på annat lämpligt sätt. Det är viktigt att *alla användare* informeras, både enskilda konsumenter och kommersiella verksamheter. Det är speciellt viktigt att informationen når fram till offentliga verksamheter med riskgrupper, t.ex. daghem, skola och vårdinstitutioner. Även miljö- och byggnadsnämnden ska kontaktas eftersom de har ett övergripande ansvar för hälsoskyddet i kommunen.

Orsaksutredning

Orsaksutredningen ska enligt föreskrifterna *påbörjas omedelbart*, oberoende av problemets karaktär eller potentiella effekter. Den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten från en distributionsanläggning ska göra orsaksutredningen. I föreskriften finns det krav på orsaksutredning i två fall. *Det första* fallet är när analysresultat visar att kvalitetskraven i bilaga 2 inte är uppfyllda. Det vill säga att resultaten visar tjänligt med anmärkning eller otjänligt. *Det andra* fallet är när andra omständigheter pekar på att dricksvattnet kan utgöra en hälsorisk. Blotta misstanken gör alltså att orsaken till omständigheten ska utredas. En orsaksutredning görs även när andra omständigheter pekar på att dricksvattnet kan utgöra en hälsorisk, t.ex. när rapporter om sjuka konsumenter tyder på att dricksvattnet kan vara orsaken, eller när det är allvarliga problem vid dricksvattenanläggningen.

Orsaksutredningen vid dricksvattenanläggningen innebär att nya prover tas på råvattnet om man misstänker att föroreningen härstammar därifrån. I orsaksutredningen kan också ingå undersökning av anläggningen och vattentäkterna, kontroll av eventuella vattenläckor och trycklöshet, intervju med användarna m.m. Provtagning och analys vid förbindelsepunkten i t.ex. allmänna anläggningar och fastigheter kan klargöra orsaken till problemet. Det kan visa sig att problemet ligger hos producenten, den som tillhandahåller dricksvattnet genom en distributionsanläggning eller hos ägaren av en va-installation. Detta är avgörande för vem som sedan ska vidta åtgärder. Utredningen får sedan visa vilka ytterligare åtgärder som behövs.

Orsaksutredningen bör leda till beslut om åtgärder t.ex. i form av tekniska åtgärder i vattenförsörjningen, inskränkningar i vattnets användbarhet, information till berörda m.m. Om det kan föreligga fara för människors hälsa kan det bli nödvändigt att vidta åtgärder redan innan orsaksutredningen är avslutad. Det som görs vid en orsaksutredning bör dokumenteras. Avslutningsvis tas ett prov igen för att verifiera att åtgärderna hade önskad effekt och att vattnet åter igen är tjänligt.

Konsumentklagomål

Vid klagomål på lukt, smak, grumlighet eller färgat vatten på distributionsanläggningen tas normalt ett prov för analys på järnhalten, om denna orsak inte är känd sedan tidigare. Om klagomålen avser lukt eller smak och järnhalten inte är problemet, eller om klagomålen avser överkänslighetsreaktioner, tas prov för analys av mikrosvamp och aktinomycter. Vid konstaterade problem på distributionsanläggningen med tillväxt av mikrosvamp eller aktinomycter tas prov på flera ställen inom det berörda området, särskilt från ledningar med dålig omsättning och eventuella reservoarer.

Analysresultat tjänligt med anmärkning och otjänligt

Om ett enskilda prov bedöms som tjänligt med anmärkning ur mikrobiologisk och kemisk bedömning tas normalt ett omprov på samma ställe för att kontrollera riktigheten av det första provet. En orsakutredning görs om minst två prover i en provtagningsomgång är tjänliga med anmärkning. Samma gäller om minst ett prov är otjänligt. I normalfallet kommer dricksvatten som är mikrobiologiskt och/eller kemiskt klassat som tjänligt med anmärkning eller otjänligt fortsätta att distribueras. Detta under förutsättning att alla konsumenter har informerats och att de har möjlighet att göra vattnet tjänligt, t.ex. genom kokning eller få kontrollerat vatten distribuerat i dunk eller tank. Ett undantag är då dricksvattnet innehåller föroreningar, t.ex. kemikalier, som hotar att förstöra distributionsanläggningen. Dricksvatten som distribueras genom tankar eller som förpackat dricksvatten ska uppfylla livsmedelslagstiftningen och får inte tillhandahållas om det kan antas vara otjänligt. På samma sätt får inte livsmedelsföretag använda dricksvatten som är otjänligt.

Undersökning mikrobiologisk förorening

Vid misstanke om mikrobiologisk förorening är det viktigt att ta nya prover snabbt och innan eventuell desinfektion påbörjas eller förstärks eller att ledningarna spolas. Om en normal kontroll visar att dricksvattnet innehåller koliforma bakterier bör nya prov kompletteras med parametrarna enterokocker och *Clostridium perfringens* för att klarlägga om orsaken är en fekal förorening. Åtgärder i dricksvattenanläggningen vid mikrobiologiska problem innebär normalt att kokning bör göras tills man närmare vet vad analyserna visar.